

A Legfelsőbb Bíróság a dr.Szeszák Gyula ügyvéd ... által képviselt ... felperesnek a dr.Reisz Gyula ügyvéd ... által képviselt ... alperes ellen kölcsön visszafizetése iránt a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Bíróságon 7.G.40.151/2007. számon folyamatban volt és a Debreceni Ítéltábla 2010. június 24-én kelt Gf.III.30.514/2009/9. számú ítéletével jogerősen befejezett perében a jogerős ítélet ellen a felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem illetve az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelme folytán - tárgyaláson kívül - meghozta az alábbi

i t é l e t e t:

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.514/2009/9. számú ítéletét hatályában fenntartja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 nap alatt fizessen meg az alperesnek 600.000 (Hatszázezer) Ft felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi továbbá a felperest, hogy külön felhívásra fizessen meg a Magyar Államnak 2.144.400 (Kettőmillő-egyszáznegyvennégyezer-négyszáz) Ft feljegyzett felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az alperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt 540.000 (Ötszáznegyvenezer) Ft felülvizsgálati eljárási illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s:

A felperes az alperes házastársát üzleti kapcsolatok révén ismerte meg, utóbb a felperes és az alperes családja között baráti kapcsolat is kialakult.

A felperes tagja és egyben ügyvezetője is volt az 1999. november 11-e óta felszámolás alatt állt B. Kft-nek. Az alperes az O. Bt.

beltagja és képviselője, házastársa az említett betéti társaság kültagja volt.

1999. június 1-jén, augusztus 3-án, augusztus 17-én az alperes saját kezűleg írt és aláírt átvételi elismervénnyel kijelentette, hogy a felperestől 3.000.000-3.000.000 Ft-ot, a betéti társaságba történő befektetés, autó és nyílászáró vásárlása céljából átvett, a vásárolt eszközök értékesítése után, külön megállapodás alapján a pénzt vissza fogja fizetni. Az 1999. június 1-jei átvételi elismervényen az is szerepel, hogy a betéti társaság által megvásárolt autó értékesítéséből származott, esetleges haszonra a cég nem tart igényt.

2000. június 21-én 6.000.000 Ft, 2000. július 11-én 8.100.000 Ft, 2000. november 20-án 8500 USD, 2001. január 10-én 2.000.000 Ft, 2001. január 31-én 5.000.000 Ft, 2001. április 5-én 5.000.000 Ft, 2001. április 24-én 7.000.000 Ft átvételéről adott az alperes saját kezűleg írt átvételi elismervényeket a felperes részére. Az utóbb említett okiratokban, a 2001. január 31-i keltezésű okirat kivételével, akként nyilatkozott, hogy a pénzösszegeket a betéti társaság képviselőjeként vette át.

2000. szeptember 14-én a felperes, az alperes és annak házastársa szindikátusi szerződésben azt rögzítette, hogy a betéti társaság 1/3-a az alperes családjának tulajdonában, 2/3-a a felperes tulajdonában áll. 2000. december 31-ével a betéti társaság korlátolt felelősségű társasággá alakul át. Annak törzstőkéjét az említett arányban kötelesek a szerződő felek befizetni. Megállapodtak, hogy a működést biztosító tagi kölcsönök után, illetve a rendelkezésre bocsátott törzstőke után 15 %-os kamat illeti meg a feleket. Osztalék kifizetésére csak akkor kerül sor, ha a kifizetés a működést nem veszélyezteti. A költségek elszámolásából keletkezett jövedelmet tulajdoni arányuk szerint osztják szét. A betéti társaság tulajdonába került, a B. Kft.-től vásárolt Ford Scorpio személygépkocsit, a mindenkori nettó értéken, a felperes jogosult megvásárolni. A tagi kölcsönöket arányosan fogják visszafizetni. A felszámolás alá került B.Kft. vagyonának megvásárlásához szükséges pénzt, a betéti társaság költségei között elszámolva, közösen fogják rendelkezésre bocsátani.

A felperes kijelentette, hogy lehetőséget biztosít az alperes családjának a mindenkori saját tőke függvényében a törzstőke 50 %-os tulajdonának megvásárlására, és az 50-50 %-os tulajdoni arány kialakítására, annak alapján a jogok gyakorlására.

A szindikátusi szerződés 11. pontja kimondja: „a vállalkozás teljes legalizálásáig és a tiszta tulajdon kialakításáig” az alperest 150.000 Ft, a felperest 300.000 Ft jövedelem illeti meg havonta, amelynek legkedvezőbb kivételéről a felek gondoskodnak.

2000. október 27-én a betéti társaság a felszámolás alatt álló B. Kft-nek a 2000. augusztus 31-én nyilvános pályázaton meghirdetett gépeit, berendezéseit és szerszámaikat 40.000.000 Ft + ÁFA vételáron, a H. 7843/23. hrsz-ú ingatlan felépítményét 23.000.000 Ft + ÁFA ellenérték fejében megvásárolta. Az adásvételről készült szerződések rögzítik, hogy bérleti szerződés alapján a betéti társaság már korábban is az ingatlant és az azon lévő ingóságokat használta, azokat már birtokában tartja.

A betéti társaság 2000. november 16-ával a felszámolás alatt álló B. Kft-nek a B-H Kft-ben lévő 24.900.000 Ft névértékű üzletrészt is megszerezte. Ezáltal a korábban, a felperestől vásárolt 1.000.000 Ft névértékű üzletrésszel együtt 25.900.000 Ft névértékű üzletrészre tett szert. 2001. december 31-én az említett üzletrészt a betéti társaság a felperes részére tovább értékesítette. 2003. szeptember 30-ával pedig a betéti társaságnak a B-H Kft-be történő beolvadásával létrejött az O-B-H Kft.

A felperes 42.000.000 Ft és 8.500 USD-nak a napi árfolyamon számított forint ellenértéke megfizetésére, valamint ezen összegek után 2004. február 7-től a kifizetésig járó törvényes késedelmi kamat megtérítésére kérte kötelezni az alperest, kölcsön szerződés címén.

Az alperes a kereset elutasítását kérte. Tagadta, hogy a felperes és közte kölcsönszerződés jött létre. Előadta, hogy a felperes a B. Kft. felszámolásának elrendelését megelőzően betöltött ügyvezetői megbízatása miatt három évig nem vállalkozásban vezetői tisztséget. Az alperessel és családjával fennálló baráti kapcsolatára támaszkodva, a tagságuk mellett működtetett betéti társaság felhasználásával, a felszámolás alatt álló korlátolt felelősségű társaság vagyonát meg akarta szerezni. A betéti társaság tagjaival kötött szindikátusi szerződés szerint, az alperes által aláírt elismervényekben megjelölt pénzösszegekkel a betéti társaság vagyonát kívánta növelni, működéséhez pénzeszközöket szándékozott rendelkezésre bocsátani. A betéti társaságban nem akart nyilvánosan megjelenni. Az általa rendelkezésre bocsátott pénzösszegek bevételezésére ezért a betéti társaság tagjainak neve alatt, tagi kölcsön formájában került sor.

A Debreceni Ítéltábla Gf.III.30.414/2005/7. számú végzésével elrendelt megismételt eljárás során az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. A peres felek nyilatkozatai, a meghallgatott tanúk vallomása, a felperes által becsatolt átvételi elismervényekben foglaltak, a szindikátusi szerződés és az annak szellemében, a peres felek tulajdonában álló gazdasági társaságok vagyonával kapcsolatos intézkedések alapján arra következtetett, hogy a felperes és az alperes között valóban nem jött létre a Ptk.

523. § (1) bekezdése szerinti kölcsönszerződés. A felperes az alperessel szemben megalapozottan - arra hivatkozással - igényt nem érvényesíthet. A perbeli átvételi elismervények a felperes és a betéti társaság közötti jogviszony létrejöttét igazolják. A betéti társaság perben állása hiányában azonban az azzal kapcsolatos jogvita eldöntésére nincs mód.

A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 9.000.000 Ft-ot és ennek 2004. február 7-től a kifizetésig járó késedelmi kamatait. A peresztesség - pernyertesség arányában rendelkezett az eljárás során le nem rótt kereseti illetve fellebbezési illetékek viseléséről, valamint az alperes javára mutató perköltség különbözet megtérítéséről.

Az ítélet tábla indokolása szerint, az elsőfokú bíróság nem tett eleget teljes körűen a Pf. III. 30. 414/2005/7. számú végzésben előírt, a megismételt eljárás lefolytatására vonatkozó iránymutatásnak. A felek által becsatolt okiratok - cégiratok, tagi kölcsönökkel kapcsolatos iratok - alapján azonban úgy ítélte meg, hogy a jogvita eldöntéséhez szükséges tényállás ennek ellenére megállapítható volt. A perbeli átvételi elismervényekben foglaltak tartalmát vizsgálva azt hangsúlyozta, hogy a Ptk. 207. § (1) bekezdése szerint a jognyilatkozatokat a szavak általánosan elfogadott, hétköznapi jelentése alapján kell értelmezni. Nem mellőzhető azonban az a körülmény sem, hogy a pénzek átvételéről szóló nyilatkozatokat író és aláíró alperes egy gazdasági társaság vezető tisztségviselője volt. Tisztában kellett lennie az átvételi elismervényekben foglaltak tartalmával. Nem tekinthető véletlennek, hogy nyilatkozatainak egy részét magánszemélyként, más részét az O. Betéti Társaság képviselőjeként tette. Az 1999. június 1-jén, augusztus 3-án és augusztus 17-én készült átvételi elismervények a betéti társaságban betöltött tisztségére utalás nélkül azt tartalmazzák, hogy a felperestől 3 X 3.000.000 Ft-ot vett át, az általa képviselt társaság részére nyílászárók vásárlására, illetve egy személygépkocsi vételére. Kijelentette azt is, hogy a vásárolt áruk, anyagok értékesítése után a kapott összeget a felperesnek visszafizeti. Még az is rögzítésre került, hogy az említett ingóságok értékesítéséből származó haszonból a felperes nem részesül.

A másodfokú bíróság rámutatott arra is, hogy a B. Kft. e három átvételi elismervény keltének időpontjában még nem állt felszámolás alatt, és a peres felek a jövőbeni gazdasági együttműködésüket szabályozó ún. szindikátusi szerződést is csak több mint egy évvel azt követően kötötték meg. Mindebből arra következtetett, hogy az 1999. június 1-jén, augusztus 3-án, augusztus 17-én aláírt átvételi elismervény - tartalma alapján - a Ptk. 523. § (1) bekezdése

szerinti kölcsönszerződésnek felel meg. E kölcsönszerződés a felperes és a pénzt átvevő alperes mint magánszemély között jött létre. A másodfokú bíróság nem tulajdonított jogi jelentőséget annak, hogy az 1999. június 1-jei átvételi elismervényben a felek utaltak a betéti társaság közvetítésével megvásárolt, utóbb a felperes részére tovább adott személygépkocsira is. Álláspontja szerint ugyanis ez a vásárlás még nem volt a 2000. szeptember 14-i szindikátusi szerződésben rögzített együttműködés része.

A másodfokú bíróság mindezzel szemben rámutatott arra, hogy a 2000. és 2001. évben készült átvételi elismervények közül 4 db-ot az alperes a betéti társaság képviselőjeként, 1 db-ot - nem vitásan - továbbra is magánszemélyként írt alá. Az átvett összegek felhasználási céljaként azonban a betéti társaságba való, tagi kölcsön címén történő befizetést illetve a B. Kft. vagyonának megvásárlását tüntette fel. Ezen átvételi elismervények tekintetében az ítélet tábla osztotta az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, hogy a megismételt eljárás során beszerzett adatoknak a Pp. 206. § (1) bekezdése szerinti mérlegelésével arra kellett következtetni: a felperes a szindikátusi szerződésben rögzített távlati cél érdekében, pénzeszközök átengedésével kívánta a betéti társaság működését finanszírozni, tőkeerejét növelni, a B. Kft. „f.a.” vagyonát megszerezni, majd mindennek ellentételezésére átruházással üzletrészhez jutni. A másodfokú bíróság egyetértett azzal a következtetéssel is, hogy az átadott pénzösszegek a betéti társaság működéséhez és a betéti társaság illetve a kapcsolódó korlátolt felelősségű társaságok tőke emeléséhez is forrásul szolgáltak. Az erre vonatkozó elszámolás azonban a jelen eljárás tárgyát nem képezhette.

A felperes a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelmében elsődlegesen az alperes marasztalását meghaladó, a felperes keresetének részbeni elutasítása tekintetében hozott helybenhagyó rendelkezés hatályon kívül helyezését, ebben a körben az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és az alperesnek további 35.740.695 Ft és 2004. február 7-től a kifizetésig járó késedelmi kamatainak megfizetésére kötelezését kérte. Másodlagosan a keresetének részbeni elutasításáról szóló jogerős rendelkezésnek az elsőfokú bíróság ítéletére kiterjedő hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróságnak ebben a körben új eljárásra, új határozat hozatalára utasítását indítványozta. Előadta, hogy a támadott határozat a szerződési nyilatkozatnak vita esetén történő értelmezéséről szóló Ptk. 207. § (1) bekezdését, a szerződéses szabadság elvét megfogalmazó Ptk. 200. § (1) bekezdését, a más szerződés érvényességi kellékeinek megfelelő semmis szerződésre vonatkozó Ptk. 234. § (2) bekezdését, az érvénytelen szerződés esetében a szerződéskötés előtt fennálló helyzet visszaállításáról rendelkező Ptk. 237. § (1) bekezdését, a szerződéskötés előtt fennállott helyzet visszaállíthatósága hiánya esetén irányadó

szabályokat tartalmazó Ptk. 237. § (2) bekezdését sérti. A felperesi felülvizsgálati kérelem - tartalma szerint - hivatkozott még a tényállás megállapítására irányadó Pp. 206. § (1) bekezdésének, az ítélet indokolására vonatkozó Pp. 221. § (1) bekezdésének megsértésére is. Állította, hogy az eljárás bíróságoknak okszerűen arra kellett volna az átvételi szerződések tartalma alapján következtetniük, hogy azokat az alperes minden esetben magánszemélyi minőségében fogalmazta meg. Ezt bizonyítja a cégszerű aláírás hiánya. A felperes szerint a tényállás felderítéséhez nélkülözhetetlen lett volna a betéti társaság számláján lévő pénzmozgás vizsgálata is.

Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a felperesi kereset elutasításáról szóló jogerős határozat hatályban fenntartását kérte. Vitatta a felperes által állított jogszabálysértéseket. Csatlakozó felülvizsgálati kérelmet is előterjesztett a marasztalására vonatkozó jogerős ítéleti rendelkezés hatályon kívül helyezése, és az elsőfokú bíróságnak a felperesi teljes keresetet elutasító határozata helybenhagyása végett. Jogszabálysértésként a Ptk. 207. § (1) bekezdésére illetve a Pp. 206. § (1) bekezdésére hivatkozott. Előadta, hogy az elsőfokú bíróság - szemben a másodfokú bírósággal - helytállóan következtetett arra, ha a felperes által diktált átvételi elismervények magánszemélyek közötti valós kölcsönügyletre vonatkoztak volna, nem tartalmazták volna a pénzfelhasználás célját. Utalt arra is az alperes, hogy a másodfokú bíróság tévesen idézett az 1999. június 1-jei átvételi elismervény szövegéből. Az ugyanis nem azt tartalmazza, hogy a felperes a vásárolt anyagok értékesítésének hasznából nem részesül, hanem éppen azt, hogy a betéti társaság mond le a gépkocsi értékesítéséből származó esetleges haszonról. Állította: ebből arra kellett volna következtetni, hogy a felperes nem kölcsönt nyújtott, hanem a B. Kft. cég autójának megvásárlásához a betéti társaság közreműködését vette igénybe, és még az ebből befolyó esetleges nyereségre is igényt tartott. Az alperes szerint a szindikátusi szerződés első pontja alapján is arra kellett volna következtetnie a másodfokú bíróságnak, hogy a szerződéskötést megelőzően fennállt már az, az együttműködés, amelynek következtében a betéti társaság vagyonának 2/3-ad részét a felek a felperes tulajdonaként jelölték meg. Állította: semmivel sem magyarázható, hogy a felperes egy magánszemély részére úgy nyújtson kamatmentes kölcsönt, hogy fedezetet illetve a visszafizetési határidőt meg sem határozza. Hivatkozott arra is, hogy az 1999. június 1-jei átvételi elismervény a szindikátusi szerződésben is említett, a B. Kft-ben használt Ford Scorpio személygépkocsi vásárlásához szükséges pénz juttatásáról is rendelkezik.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet, a Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem és a csatlakozó felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta. Megállapította,

hogy a támadott határozat az alábbiakra tekintettel nem jogszabálysértő.

A perbeli átvételi elismervényeket az alperes saját kezűleg írta és aláírta. A Pp. 164. § (1) bekezdése, illetve a Pp. 196. § (1) bekezdés a) pontja értelmében, miszerint a magánokirat az ellenkező bizonyításig teljes bizonyítékul szolgál arra, hogy kiállítója az abban foglalt nyilatkozatot megtette illetőleg elfogadta, vagy magára nézve kötelezőnek ismerte el, őt terhelte annak bizonyítása, hogy az okiratokban megjelölt pénzüsszegek átadására nem az őt terhelő visszafizetési kötelezettséggel került sor.

A másodfokú bíróság a szindikátusi szerződés 2000. szeptember 14-i keltezéséből és tartalmából kiindulva, az alperesnek a betéti társaságban betöltött tisztségére is tekintettel, nem következtetett okszerűtlenül arra, hogy az 1999. június 1-jén, augusztus 3-án és augusztus 17-én kelt átvételi elismervényekben megjelölt pénzüsszeget ő mint magánszemély kapta a felperestől, visszafizetési kötelezettséggel. A Ptk. 207. § (1) bekezdésében foglaltak szerint értelmezve az említett okiratok tartalmát, nem okszerűtlen az a megállapítása sem, hogy a peres felek között a Ptk. 523. § (1) bekezdése alapján kölcsönszerződés jött létre. Miután a visszafizetési határidőt a felek nem jelölték meg, visszafizetésre a Ptk. 526. § (1) bekezdése értelmében, a felperes 2004. január 21-én kelt felszólítása alapján az alperes 2004. február 7-ével, a felszólító levél kézhezvételétől számított 15 nap elteltével kötelelessé vált.

Az alperes hivatkozásával szemben, ez a következtetés a szindikátusi szerződésben írtakkal nem ellentétes. Nem volt akadálya annak ugyanis, hogy a betéti társaság működéséhez szükséges pénzt, kölcsönből, a maga terhére vállalt visszafizetési kötelezettséggel biztosítsa, a szindikátusi szerződésben jelzett tulajdoni arányok fenntartása érdekében.

A Legfelsőbb Bíróság a többi átvételi elismervény tekintetében szintén egyetértett a másodfokú bíróság azon következtetésével, hogy azokat az alperes a betéti társaság nevében eljárva, annak képviselőjeként készítette. Erre kell következtetni az okiratok szövegéből - a Ptk. 207. § (1) bekezdése alkalmazásával - még akkor is, ha az alperes azokat nem cégszerűen írta alá. A betéti társaság, mint a tagjaitól önálló jogalany - nem vitásan a tagjai akarataiból - szándékozott ugyanis a B. Kft. felszámolási vagyonát megszerezni. Ehhez tőkére volt szüksége. A felperes azért bocsátotta rendelkezésre az átvételi elismervényekben feltüntetett pénzüsszegeket. A 2000. június 21-i, a 2000. július 11-i, a 2000. november 20-i elismervények kifejezetten utalnak a felperestől származó pénznek az említett ügylet érdekében történő felhasználására. A 2001. január 31-i és a 2001. április 24-i

elismervény szintén azt tartalmazza, hogy a B. Kft. vagyonának vásárlásához szükséges hitel törlesztésére került felhasználásra a felperes által adott pénz.

A 9.000.000 Ft-ot meghaladó pénzüsszegek átadása tekintetében – amint azt az eljárás bíróságok helytállóan megállapították – a felperes és a betéti társaság között jött létre megállapodás. A betéti társaság perben állása hiányában azonban a szerződések semmisségének vizsgálatára, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek alkalmazására a jelen eljárás keretében nem volt mód. A felperes ezért alaptalanul sérelmezte a keresetének részbeni elutasítását, alaptalanul hivatkozott arra, hogy e részben a jogerős ítélet az általa megjelölt jogszabályokat sérti.

A Legfelsőbb Bíróság úgy ítélte meg, hogy a jogvita eldöntéséhez szükséges tényállás felderítést nyert, további bizonyítás lefolytatása, a betéti társaság bankszámláján történt pénzmozgás vizsgálata szükségtelen volt. Annak alapján a pénz forrására nem, csak a befizető személyére lehet következtetni. Az sem zárható ki továbbá, hogy a betéti társaság nevében bankszámlán kívüli fizetéssel átvett pénz nyert a cég érdekében felhasználást.

A fentiekből következően a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján a jogszabályoknak megfelelő, eljárási szabálysértés nélkül hozott jogerős ítéletet ezért a Legfelsőbb Bíróság hatályában fenntartotta.

A felperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem pertárgyértéke 35.740.000 Ft volt, az alperes csatlakozó felülvizsgálati kérelmének pertárgyértéke 9.000.000 Ft volt. Mindkét fél pervesztes lett. A felperes, a pertárgyértéknek megfelelő, a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) 3. § (5) bekezdése szerint számítandó jogi képviseleti munkadíjak egybevetésével ezért az alperes javára mutató különbözet megtérítésére köteles a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó Pp. 81. § (1) bekezdése szerint. A felperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 59. § (1) bekezdése alapján köteles továbbá az általa le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket megtéríteni.

Az alperes teljes személyes költségmentessége folytán le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket, a költségmentesség alkalmazásáról a bíróság eljárásban rendelkező 6/1986. (VI.26.) IM. rendelet 14. §-a alapján az állam viseli.

Budapest, 2011. május 23.

*Dr.Bodor Mária sk. a tanács elnöke, Dr.Pethőné dr.Kovács Ágnes sk.
előadó bíró, Dr.Csőke Andrea sk. bíró*